

מה יקות השבת

יו"ר ע"י קהל רובלין בארה"ק

בראשות הגה"צ רבי מנחם ברוך יאזוע שליט"א
תלמידו של פוסק הדור בעל "שבט הלוי" וצוק"ר

◆ משיחורניו של מוריניו הגה"צ שליט"א ◆

פולמוס: מה חשוב יותר, הלב או הפה?

"וְזֹאת תורת המנחה הקרב אתה בני אהרן לפני ה' אל פני המזבח", ובפרשת 'ויקרא' התבאר שני סוגי מנחה - מנחת ומרחשת. ויש להתבונן על מה באה המנחה, שהרי כל קרבן בא על דבר מסוים: חטאת ואשם - על חטאים שיש בהם מעשה, עולה - על מי שעבר על 'עשה' ועל הרהורי הלב (ירושלמי יומא פ"ח ה"ז), ואלו המנחה, לא מצאנו בדברי חז"ל שיאמרו דבר ברור על מה היא באה?

בין מחבת למרחשת

אולם באמת, אין דבר שאינו מרמז בדברי רבותינו ז"ל, וכשנדקדק נמצא, שיש בזה סגיא ערוכה במסכת מנחות (סג). ששינינו: מה בין מחבת למרחשת? מרחשת יש לה פסוי, מחבת אין לה פסוי, דברי רבי יוסי הגלילי. רבי חנינא בן גמליאל אומר: מרחשת עמוקה ומעשיה רוחשין, ומחבת צפה ומעשיה קשין.

ובגמרא הקשו על פה: מניין לרבי יוסי לחלק בכסוי הפלי בין מחבת למרחשת? והגמרא דנה, שהיה צד שרבי יוסי למד זאת ממשמעו של מנחת 'מרחשת', שמשמע שמכפרת על רחושי הלב, כדכתיב: "רחש לבי דבר טוב", ומכיון שמנחה זו מכפרת על רחושי הלב שהם מקשים, לכן ראוי שלמנחת מרחשת יהיה פסוי, ומנחת "מחבת" משמע שמכפרת על מחבואי הפה, כמו שרגילות בני האדם לומר: 'מנבח נבוחי', ומכיון שהפה הוא

גלוי, לכן גם מנחת מחבת היא גלויה ללא פסוי.

והיה צד לומר ההפך: שמשמעויות 'מחבת' היא, שמכפרת על מחבואי הלב, דכתיב: "למה נחבאת ברח"ן" והלב חבוי וטמון הוא, ומשמעות 'מרחשת' היא שמכפרת על רחושי הפה, שכן רגילות בני האדם לומר: היו מרחשים שפתותיו, אם כן, מחבת היא מכסה ומרחשת היא מגלה? אלא 'גמרא גמירי לה', כלומר, כן הוא נלמד בקבלה דור מפי דור, שמרחשת מכסה ומחבת מגלה.

מנחת הלב הנשבר

הרי, שקרבן מנחה בא על מעמקי הלב - על ההרגשות החבויות והמקסות בלבו של אדם, שהוא בעצמו אינו מרגיש בהן, שהרגשות אלו גורמות לו להיות 'מנבח נבוחי' - לדבר לשון הרע ורכילות ולפגוע בבני אדם בשבט פיו, שדבורים אלו הם מרגלא בפומיה ואינו מבחין שמוציאם מפיו, אלא הם 'מחבואי הפה'.

ועל זה אי אפשר להקריב 'קרבן עולה', המכפרת על ההרהורים הגלויים והידועים, אלא על זה צריה לשבר באמת את לבבו הרע ולעמד כעני בפתח, ולהקריב קרבן מנחה שהוא קרבן עני (מנחות קד). ודוקא קרבן עני, שריחו הרע נודף למרחוק, כמו שאמרו חז"ל (ויק"ו ג ה): "ושסע אתו בכפיו לא יבדיל", אמר רבי יוחנן: ההדיוט הזה, אם מריח הוא ריח פנפים, נפשו קצה עליו... וכל כן

מתיקות הניסים

— מכתבים למערכת —

משלוח מנות שהוא כלי מחזיק ברכה

אל מערכת הגליון מתיקות השבת שלום וברכה, אני שולח ספור שארע לי ביום הפורים בשנה זו, אשמח אם תוכלו לפרסמו.

ביום ראשון פורים דפרזים שלחתי משלוחי מנות לכל חברי ומכרי, אך לאחד מהם לא חשבתי לשלח משלוח כלל. היה זה אחד מחברי בכולל ר' נחום, שלצערי יש בינינו סכסוך עתיק של שנים רבות, וכינו שבשנים שעברו נסיתי להשלים אתו וזה לא הועיל, אז כבר הרגלתי לכה שרק לו אני לא שולח משלוח מנות.

בני הבכור לומד בשיבה יחד עם בני של ר' נחום והם חברים טובים וכנראה הם שוחחו ביניהם על הסכסוך הזה שבין הוריהם, והשנה בני בשש ממני שאשלח לר' נחום משלוח מנות ולא הרפה ממני עד שנענית לבקשתו.

הכנתי לו משלוח מכבד וצרפתי אליו מכתב עם מלים חמות של הערכה, ובנוסף חשבתי לעצמי שכדי להשלים אתו כפי שאני מעניין מאד, ראוי שאשלח לו גם מתנה מכבדת, אלא שלא היה באפשרותי לצאת בעצם יום הפורים כדי לקנות מתנה.

בארנק שלי היה צ'ק פתוח שחתמתי עליו את החתימה שלי, היה זה צ'ק שנתתי בתור ערב על הלואה של אחד מחברי והגמ"ח החזיר לי אותו בכמים שקדמו לפורים, כעת כתבתי על הצ'ק

« המוך המעשה בעמוד 7

פניני אגדה

• הרה"צ ר' אליהו קאהן שליט"א
 משגיח דרשיבתנו •
"נפשנו בצפור"

אמנם אָנחנו כבר אחרי ימי הפורים שבהם קראנו במגלה את הישועה שהייתה לעם ישראל בימי מרדכי ואסתר, אבל המציאות שלנו היא כעצומם של ימי הפורים, שאובי ישראל עומדים עלינו וזוממים לכלותינו ה"ל"ת, והגה דוד מלך ישראל אומר בתהלותיו: "נפשנו בצפור נמלטה מפח יוקשים". ויש להבין מדוע המשיל דוד את עם ישראל לצפור?

ונראה לבאר זאת על פי מה שמקרא בפרשת מצרע, שבפרשתו של מספר לשון הרע היא להביא שתי צפורים, את האחת שוחטים ואת השנייה משלחים, הצפור השחוקה מלמדת שלא לצמצף בדבורי לשון הרע ורכילות, כי המספר לשון הרע לוקה בצרעת, ללמד שמי שמדבר על דפי שדואה אצל אחרים, לוקה בעצמו בצרעת, עד שצריך לומר על עצמו "טמא טמא", והצפור החיה מלמדת שראוי לנו לצמצף בלשוננו דברי תורה ותפלה וזעקה לה'.

ולפי זה יובן מה שדוד המשיל אותנו לצפור, ללמדנו שגדי שנוכח להמלט מפח יוקשים של הגלות המרה, עלינו ללמד מצפורי המצרע להתנהג באהבת חנם ולגדור את לשוננו מלדבר סרה על אף אחד מישראל, וללמדנו שאין כחם של ישראל אלא בפה, וכמו שביציאת מצרים נגאלו אבותינו בזכות שצצקו לפני ה' "ותעל שונעתם אל האלקים", בו יעננו ה' בעת הזאת ונוקה להגאל גאלת עולמים.

למה? אלא כדי שי'הא המזבח מיהדר בקרבנו של עני.

הקרבן שמגלה מדות משחתות

והריח הרע מסמל, שקרבן זה מגלה את כל המדות המשחתות, שריחן הרע נודף למרחוק, ודוקא הצער והבושה הזאת שיש לעני מהריח הרע הזה, שאדם מגלה את מדותיו הרעות ומשתדל לתקן, דוקא זה מעלה נחת רוח לה' יותר מכל הקרבנות.

וכדאי'תא בתנחומא (ויקרא ה): **"ונפש כי תקריב"** - 'מפני מה לא נאמר 'נפש' בכל הקרבנות אלא במנחת עני? אמר הקב"ה: מעלה אני על עני זה כאלו הקריב נפשו לפני'. כי העני מרגיש שהביא מנחה דלה והוא בוש בקה, וזהו הדבר שה' אוהב ביותר.

ולכן את המנחה מביאים דוקא מסלת חטים, והחטה היא גם הראשונה בז' המינים שנשבתחה בהם ארץ ישראל, להראות שדוקא מדבר קטן - שפל וענו וקשה כאבו - פגרי החטה, ממנו מכינים את עקר המאכלים, והוא זוכה לעלות קרבן לפני ה'.

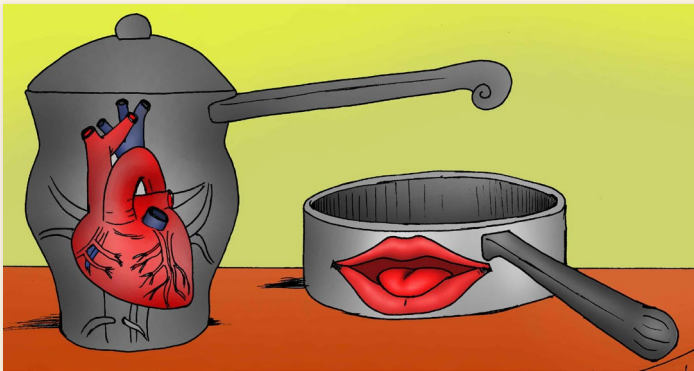
ומאי'דה, קרבן מנחה בא גם על המחשבות הטובות וההרגשות הנעלות שרוחשות בלב, כמו שנגמור (תהלים מה ב): **"רחש לבי דבר טוב"**, הגורמות לאדם ששפתיו ירחשו לפני המקום בתורה ובתפלה. ולכן המרחשת עמקה, והשמן רוחש בתוכה, כדי שהאדם המכין את המנחה יעורר את עמקי לבבו, ששם רוחש תמיד החלק אלוק ממעל' שבו, לאהבת ה' ולקרבת ה'.

הלב בסיר והפה במחבת!?

שאז גלה משה רבנו את התורה על אמתתה, ואז השיג, שלמרות שפח הפה גדול מאד, שכן "מות וחיים ביד לשון" (משלי יח כא), מכל מקום, הלב חשוב יותר ממנו, כי המחשבה מתחילה בלב, והפה רק מוציא את הטמון בלב, וכמו שאמר רבי יוחנן בן זפאי לתלמידיו

קעת יבאר מה שהסתפקה הגמרא: מנין לנו שהמרחשת - שהוא הפלי החשוב יותר, שהרי הוא עמוק ומלא בשמן - הוא כנגד הלב, כלומר, שהלב הוא העקר, שמא נאמר להפה: שהפה הוא העקר? ותצו שם: 'אמרא גמירי לה', הינו, שפך קבלנו מהלכה למשה מסיני.

מחבת = פה; מרחשת = לב

מנחת מרחשת היא מקשה, עמוקה, והמנחה בתוכה רכה ורוחשת שמן, והיא כנגד מעמסי הלב. שעל האדם להרחיח את 'פח השמן הטהור' שבמעמסי לבו, ש'רחש ויבער' לאהבת ה'.

ומאי'דה מנחת מחבת היא ללא כסוי, שטוחה, והמנחה בתוכה היא קשה. והיא כנגד הפה והלשון. ללמד - שהלב הטהור צריך להיות מרבה מן הדבורים ולא להפה, והדבורים יהיו מחשבים בשכל ובדעת, ותכנסם יהיה דברי תורה, תפלה וגמילות חסדים.

הקסבר המלא במאמר: פולמוס: מה חשוב יותר, הלב או הפה?
 ובמאמר: הלב בסיר והפה במחבת!?

פניני הלכה

• הרה"ג גר' יוסף סאנדרל שליט"א •

הקשור הבית והכלים לפסח

שלישים יום קדם החג שואלין ודורשין בהלכות החג, וזאת מפני שישנן הלכות מרובות ופרטי דינים בכל העניינים הקשורים לחג ובפרט בפסח, והכלל של כל הדינים המרובים הוא "סויר מרע" - להקשיר ולנקות את הבית והכלים מהחמץ, ויש להיזהר - להקפיד בראי את המצוות וישאר מאכלי ליל פסח ימי החג.

מו הראוי להקשיר ולנקות את הבית מהחמץ עוד קדם ליל בדיקת חמץ (ומ"א סוף ס' תלג), ומנגנון לנקות את כל חדרי ופינות הבית ולבדוק שלא מצוי שם חמץ, ויש לבדוק גם בכלים שלא משתמשים בהם לפסח שיהיו נקיים מהחמץ וכן בפסחים שבבגדי הנלדים ובכל מקום שהדרך לשים שם חמץ.

הקשרת הכלים לפסח היא לפי השמוש בהם בכל השנה, שכלל הוא בדינו 'כבולעו כה פולטו', וכמו שכתוב בתורה: "כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר אה במי נדה ותחטא וכל אשר לא יבא באש תעבירו במים" ונתר פרטי דיני הקשרת הכלים וסדר זמנו הנעלה ממבאים בשלחו ערוה בסימן תנא ו-תנב.

לומר שקימו מנחת מחבת ומרחשת, על ידי שבעת שבשלו תבשילין, עוררו את לבם לאהבת ה' ולאהבת הבריות, ורחשו בלבם וקשבו בלבם מחשבות פיצד להיטיב לבריות בדבורים טובים בפיהם.

וזהו שאמרו חז"ל (בר"ר ס טז): שברכה היתה מצויה בעסה של אברהם, ברכה הניו פריעת ברה - שהיו עושים את העסה עם פגנות של הכנעה וקריעת ברה לבריות, וזה היה הערוב תבשילין שלו, כי על ידי כה היה נעשה 'מערב' בדעת עם הבריות.

לידי עיון וחסא, אמר לו ה': ברוך אתה ותהיה לה קורת רוח ויטמנו דברי תורה בפיה לעולם. אשרי אדם שיש בו דברי תורה ושמורים בידו ויודע להשיב בהן תשובה שלמה במקומה, עליו הפתוב אומר (משלי כ ה): "מים עמקים עצה בלב איש", ואומר (תהלים קל א): "ממעמקים קראתיה ה'".

הרי שזהו עמיק הענין במנחת המרחשת, שפנו שהמרחשת מרתחה ומרחישה את השמן כדי לאפות את המנחה, כמו כן על האדם להרחיח ולהרחיש את 'פה השמן הטהור' שבמעמקי לבו, שיעבר לאהבת ה', כדי ששפיעטק בתורה, ויכל להטמין שם את 'לחמה של תורה' שתהיה אפורה בלבו היטב, ויכל לדלות ממנה עצות בכל זמן ובכל מקום, לדעת להשיב תשובה במקומה, ולדעת בכל פעם פיצד להתנהג, ועל ידי כה יהיה נזהר מפל חטא ועוון.

מתיקות המנחה של האבות

וכנגד זה תמן יצחק אבינו תפלת מנחה, כמו שכתוב: "ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב" (ברכות כו). ושהיה זה היה מקום המקדש, כמו שאמרו חז"ל (פסחים טז): יצחק קראו [למקום המקדש] 'שדה'. ובעת היותו בשדה, התבונן יצחק אבינו בשבעת המינים שונתפתחה בהם ארץ ישראל: חטה, שעורה, זית ושמן, ולמד מהם את פנימיות קרבן המנחה הנעשית מסלת חטים או שעורים ובוללה בשמן זית. ועל ידי התבוננות זו עורר את השמן זית זך הרוחש במעמקי לבבו לאהבת ה' וליראתו. ובאותה שעה תמן את תפלת המנחה.

ואבותינו שקימו את כל התורה כלה, כמאמרם ז"ל (ויקרא כח): קיים אברהם כל התורה כלה ואפלו ערובי תבשילין, אפשר

(אבות ב): 'רואה אני את דברי רבי אלעזר בן ערר - שאמר שהדרך הישרה שיעבור לו האדם היא 'לב טוב' - מדבריהם, שבכלל דבריו דבריהם'.

לב עמוק ופה סתום

והפעם לכה שמנחת מרחשת היא כנגד הלב ומחבת כנגד הפה, כי המרחשת עמקה ומלאה בשמן, וגם הלב הוא "עמק עמוק מי מצאנו", וכה גם במציאות הגשמית - הלב הוא מלא וגדוש בדם הזורם בו כל הזמן, פי הוא צריך להיות מלא וגדוש במחשבות קדושות באהבת ה', בעשית רצונו ולהיטיב לבריותיו, כמו אצל הצדיקים שנאמר עליהם (משלי כה א): "לב מלכים אין חקר", ודרשו חז"ל (שבת יא.), שאם יהיו כל הימים דיו ואגמים קלמוסים ושמים וריעות וכל בני אדם לבדליו, אין מספיקים לכתב חלה של רשות.

וכנגד זה מחבת צפה ואין בה הרבה שמן, כה הפה של האדם הוא כלי שרת, ובכחו בכל עת להקריב לה' מנחה על מחבת בדבורי פיו, אבל הלב צריך להיות מלא וגדוש בטוב, יותר ממה שמוציא בפיו, ולא להפך, כמו שבגשמיות יש בפה מעט לחלוחית ביחס ללב. לכן במחבת, שהיא כנגד הלב, אין הרבה שמן, אלא מעט.

לב בויער ופה זועק

והבשול עושה רעש (רש"י פסחים עד.), כי בפה צריך להרעיש ולזעק לה' על גורלו. וזהו שהגמרא אומרת: 'מחבת דמנבח נבוחי' - צריך לנבח ולהרעיש, לזעק ולהתחנן לפני ה' תמיד.

וזהו שאמרו שם במדרש (ויק"ר ג א): מרחשת עמוקה ומעשה רחשין, פיצד? יש בו באדם תורה, יהיה נזהר שלא יבוא

שו"ת פרושת פרה

לה' ובה חדש שהאש המייתה וכולה להחיות, שהרי זוקא על ידי שהוא נזרק לאש וה' צנן לו את האש, החליט נמרוד שלא להרגו, מפני שראה שה'

תשובה: יתכן לבאר לפי מה שפצינו, שבשעה שנמרוד רצה לשרף את אברהם באש על כפירתו בעבודה זרה ואמונתו בה', אברהם נשאר איתו בנאמנותו

שאלה: מדוע מצות הפרה הארמה היא לשרף אותה, שזהו דבר שלא מצוינו בשאר קרבנות?

עושה לו נסים, ואף נתן לו את אליעזר לעבד שישרתו.

ולכן אמר ה': אתה באמונתך חדשת שהאש יכולה להחיות, ואתה זוכר שבלעדי עזרתי היית אמור להיות אפר, חיה שפניך טהרו על ידי שישרפו את הפרה האדמה ויזו על הטמא מאפרה וכמו שאמרו חז"ל (סוטה יז): בשכר שאמר אברהם "ואנכי עפר ואפר", זכו בניו לעפר סוטה ולאפר פרה אדומה.

ולפי זה נוכל להבין מעט עד כמה שידינו

מגעת, היא אפר הפרה מטהר את הטמא מת, משום שטמאתו נובעת מהיאוש ומהעצבות שנוצרה בלבו על ידי ראית המת, כי היאוש והעצבות מרחיקים את האדם מהקב"ה, וכשמים על הטמא את אפר הפרה, הוא נזכר באברהם אבינו שהיה אמור להיות אפר וה' החיה אותו, וזה מחזק את לבו להאמין שגם אותו המת שראה, אף על פי שקעת הוא נעשה אפר בקבר - סופו שיקום לתחייה, וכך מתמלא לבו בשמחה ונסו יגון ואנחה והיא טהרתו.

עצה מתוקה

בספרים הקרושים מוכא שאדם יכול לשוב בתשובה בקלות, ולעמת זאת בחובות הלכות בשער התשובה, נראה שזוהי מלאכה קשה לשוב בתשובה, ואפשר להבין שאלו ואלו דברי אלקים חיים, ומצד אחד אכן קל לעשות תשובה, ומצד שני יש בכך עבודה קשה והיא לעקר מהלב את החטאים, ועקר העצה לעמירת החטאים מהלב היא להרגיל את עצמו למעשים טובים, שעל ידי ההרגל הטוב הזה יעקרו דרכי החטאים מלבנו.

מתיקות שיחה

רבנו של עולם, עתה יצאנו מימי הפורים הקדושים שדומים הם ליום הכפורים, ומחלים אנו את פניך שתשיבנו בתשובה שלמה לפניך ותמחל לנו על כל מה שחטאנו לפניך וטהר את לבנו לעבדך באמת על ידי שנעסק תמיד במעשים טובים.

"חשיבנו ה' אליך ונשובה" וכך נזכה ל"חדש ימינו בקדם" שתבנה לנו את בית מקדשך ושם נקריב לפניך את הקרבנות והמנחות שצוינו עליהם בתורתך הקדושה, ונזכה ליום שכלו שבת על ידי שנחיה חיים של קרבה ודבקות בך תמיד אמן סלה.

"ובריו מתוק להבו"

איך אפר הפרה האדמה מזכיר לטמא מת את אברהם אבינו, ואיזה חזק יש לטמא מת מקף?

הפתרון לחידה מונח בתוכן גיליון זה. ניתן לשלוח את התשובה לכתובת האי-מייל: 7885595@GMAIL.COM או בהודעה קולית בקו 'קול מתיקות': 073-313-4395. בצירוף שם, כתובת וטלפון.

גיליון מוקדש לענין דיינים יעיש בו עליה דל

המשך מתיקות הניסים
סכום של מאתיים וחמשים שקלים והנחתי אותו במשלוח.

הלכתי בעצמי לביתו של ר' נחום וכשפתחו לי את הדלת אמרו שהוא לא נמצא בבית, השארתי לו את המשלוח וחזרתי לביתי, בדרך תזור הבחנתי שהארנק לא נמצא בכיסי, הבנתי שכנראה שכחתי אותו במטבח שבבית ששם הוצאתי ממנו את הצ'ק, אלא שבשנהגתי הביתה, לא מצאתי אותו.

למחרת, פורים דמקפיו, נגש אלי ר' נחום באהבה גדולה ואמר לי: המשלוח ששלחת לי ובעקרו המכתב שצרפת אלי חמם לי את הלב, ותור כדי כך הוא החזיר לי את הצ'ק ואמר שבשום אפר הוא לא רוצה לקחת ממני כסף, כמה שנסייתי לשכנע אותו, הוא לא הסכים, אבל השמחה הגדולה שלי היתה שהיה נכר בחושי שהוא התמלא באהבה כלפי והסרוב שלו נבע עם ידידות גדולה אלי.

כשחזרתי לביתי, חפשי היטב את הארנק בכל הבית ולא מצאתי. מכיון שיש לי מצלמות בכניסה לבית, בדקתי בהן וראיתי להפתעתי שבמה דקות לאחר שיצאתי מביתי עם המשלוח לבונו ביתו של ר' נחום, נכנס גוי נגב לתוך ביתי שגשאר פתוח, ונגל את הארנק שהיה במטבח על השיש.

למעשה באותה שעה שהו בחדר הילדים שני ילדי הקטנים כשהם

ישנים, ובחסדי שמים נצלנו שהננב לא הזיק להם, הודיתי לה' מכל לבי על שהציל את ילדי, ואז חשבתי לעצמי מה היה לי בארנק, וזכרתי שהקנסתי בו כמה חבילות של שטרות כסף של משחק כדי לחלק כדמי פורים לילדים וחוזי מזה היו שם רק כמה מטבעות כסף קטנים.

ואז נזכרתי שהיה לי נס גדול, שבדיוק רגע לפני הגנבה הוצאתי מהארנק את הצ'ק התתום, שאלו הגנב היה גונב אותו, הוא היה יכול לכתב בו סכום גדול ולגזל ממני כסף רב, בעוד שאפילו מספר הצ'ק לא היה שמור אצלי כדי שאוכל לבטל אותו.

ועשר הישועה היא שמאז התחלתי לשוחח יחדיו עם ר' נחום, והלא יאמן ארע, שהקרה הגדול שהיה בינינו למשך שנים רבות, התאחה... אני כל כך שמח מהמתנה הגדולה הזאת של השלום שנתן לנו ה', שהרי לא מצא הקב"ה בלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, וכאן ראיתי בחושי שעל ידי שקבלתי את עצת בני להשתדל להשכין שלום ביני לבין חברי, זכיתי לברכה הזאת שנצלת מאבדת הצ'ק ומהפסד ממוון.

אשרינו מה טוב חלקנו שאנו מזרע ישראל, שרק לנו יש באלו מצוות נפלאות במשלוח מנות, להרבוב אהבה ואחווה שלום ורעות.

מ. ח. י. אשדוד